

Themablad "Vrouw en gemeente" Versie 6 november 2013

Historisch perspectief

Door de eeuwen heen is de rol en positie van de vrouw in de gemeente punt van discussie geweest; dit heeft regelmatig geleid tot grote misstanden.

Met name in het Nieuwe Testament wordt een aantal richtlijnen gegeven waarbij steeds weer de vraag naar voren komt in hoeverre deze richtlijnen cultuurgebonden zijn of niet. Het is daarom van belang de betreffende gedeelten zorgvuldig en binnen hun context te bestuderen.

Zondeval

Nadat de eerste zonde had plaatsgevonden, bepaalde God dat de man over de vrouw zal 'heersen'. Tegelijkertijd lezen we in het Nieuwe Testament dat niet alleen "vrouwen aan hun man onderdanig dienen te zijn", maar tevens dat "mannen hun vrouw lief dienen te hebben zoals ook Christus de gemeente lief gehad heeft". In beide situaties gaat het hierbij over de verhouding man/vrouw in een huwelijkse relatie! (Gen. 3:16, Efez. 5:25)

Koningen, richters, priesters, profeten

In het Oude Testament waren, op één uitzondering na, koningen en richters altijd mannen. Ook het priesterschap was uitsluitend aan hen voorbehouden. (Exod. 29:30)

Voor wat betreft de richters vormde Debora een uitzondering. Zij was echter tevens profetes. Zij stond op omdat er in Israel leiders ontbraken en moedigde tegelijkertijd mannen aan om zich als leiders op te gaan stellen. Debora was getrouwd. (Richt. 4:4, 7:5, 7:9)

Profeten kunnen zowel mannen als vrouwen zijn. Zowel in het Oude (direct al in het begin!) als in het Nieuwe Testament komen profetessen voor, zoals

- Mirjam, (Exod. 15:20)
- Debora, (Richt 4:4)
- Chulda, (II Kon. 222:14, II Kron. 34:22)
- Hanna, (Luk. 2:36)
- de dochters van Filippus. (Hand. 21:8-9)

Bijzondere vrouwen

Zowel in het Oude als in het Nieuwe Testament spelen vrouwen een belangrijke rol. Voorbeelden hiervan zijn;

- Ruth, (Ruth)
- Ester, (Ester)
- Maria. (Matt. 1)

Ook op diverse andere plaatsen vervullen vrouwen een belangrijke rol, bijvoorbeeld

- De voetzalving van Jezus door Maria, de zuster van Marta, die met haar keuze om aan de voeten van Jezus te gaan zitten, "het goede deel uitkoos". (Luk. 10:40-42, Joh. 12:3)
- Priscilla en Aquila die Apollos de weg van God nauwkeurig uitleggen. (Hand. 18:26)

Het zijn juist vrouwen die als eerste Jezus volgden en die als eersten de boodschap van Jezus' opstanding hoorden en de opdracht kregen om dit nieuws te verspreiden. (Matt 27:55-56, 28:1-7)

Eisen aan oudsten en diakenen

Om als oudste (=opziener) of als diaken aangesteld te kunnen worden, dient aan een aantal eisen te worden voldaan. Wanneer Paulus opdracht geeft in een nieuwe gemeente oudsten aan te stellen, zegt hij er bij dat dit mannen moeten zijn. (Hand. 6:3, I Tim. 3:2-12, Titus 1:5-9)

Oudsten en diakenen zijn dus altijd mannen.

In Rom. 16: 1-2 wordt gesproken over Febe, als dienares van de gemeente in Kenchreeën. Niet duidelijk is wat haar taak en positie precies was.

Zie voor een toelichting op de ambten van 'oudste' en 'diaken' het themablad 'Gemeente'.

Vrouwen in de gemeente

Met betrekking tot de taken die vrouwen wel of niet in de gemeente mogen vervullen, wordt in het Nieuwe Testament specifiek vermeld dat

- Vrouwen mogen bidden en profeteren. (I Kor. 11:5)
- Vrouwen geen mannen mogen onderwijzen of hen overheersen. (I Tim. 2:12)
Het gaat hierbij om 'gezaghebbend onderwijs', dat wil zeggen richtinggevend, bepalend voor degene die het onderwijs ontvangt.

In I Kor. 14:34-35 staat beschreven dat de vrouwen in de gemeente dienen te zwijgen. Uit de context blijkt dat het ook hier weer om 'gezaghebbend onderwijs' gaat.

Hoofdtooi

In I Kor. 11:4-5 wordt beschreven dat

- een man met een onbedekt
- en een vrouw met een bedekt hoofd dient te bidden of te profeteren. In het verlengde hiervan wordt in vers 14 beschreven dat
- het voor de man een schande
- en voor de vrouw een sieraad is om lang haar te hebben.

Over dit gedeelte bestaan uiteenlopende verklaringen;

- In vers 5 wordt het blootshoofds bidden door een vrouw vergeleken met het bidden door een vrouw die kaal geschoren is. In die tijd waren kaalgeschoren vrouwen vaak prostituees. Omgekeerd vormden mannen met lang haar vaak 'uitschot'.
- In vers 10 wordt gesproken over "een macht op het hoofd hebben". In de Herziene Statenvertaling wordt dit vertaald met "een teken van gezag op het hoofd hebben". Kijkend naar de context, lijkt het toepassen van hoofdbedekking ook hier weer te duiden op het aanvaarden van de gezagsrelatie man-vrouw.

Het lijkt er dan ook op dat deze instructie specifiek op de lokale situatie betrekking had. Ook vers 16 lijkt het belang van dit onderwerp te relativiseren. Het gaat om gewoonten! Het principiële punt is de 'gezagsverhouding' man/vrouw. De invulling hiervan is plaats- en tijdgebonden.

Conclusie

Cruciaal voor wat een vrouw wel en niet in de gemeente mag doen, lijkt haar 'gezagspositie' te zijn. Een vrouw zal geen gezag over de man uitoefenen. Het geven van gezaghebbend onderwijs lijkt hier onderdeel van uit te maken.

Zolang dit uitgangspunt maar in ogenschouw wordt genomen, is er geen belemmering om vrouwen in de gemeente in te zetten.

De Opstandingskerk en vrouwen

Zoals uit de conclusie al blijkt, is het niet mogelijk eenduidige aan te geven 'wat wel en wat niet kan'. Per situatie zal een afweging gemaakt moeten worden. Van belang hierbij is dat alle activiteiten die in de gemeente plaatsvinden altijd onder het gezag en verantwoording van de oudsten worden uitgevoerd.

Op grond hiervan zijn in ieder geval de volgende afspraken gemaakt.

- Er kunnen geen vrouwen worden aangesteld als oudste.
- Het taakgebied van diakenen is niet duidelijk af te bakenen (zie hiervoor ook het themablad 'Gemeente'). In verband hiermee wordt het begrip 'diaken' vermeden en wordt gesproken van 'clusterleider'.
- Er kunnen vrouwen worden aangesteld als clusterleider, maar altijd onder het gezag van de oudsten.
- Er kunnen vrouwen worden ingezet bij het geven van onderwijs, maar dan altijd aan kinderen c.q. jongeren en aan andere vrouwen en onder het gezag en de verantwoording van de oudsten.
- Vrouwen zijn vrij om in de samenkomsten (al dan niet in tongen) te bidden, profeteren, of een gedeelte uit de Bijbel voor te lezen.
- Er gelden geen regels met betrekking tot het bedekken van het hoofd, haardracht, etc.